

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет туризму

Кафедра туризмознавства і краєзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Адаптивний туризм

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма «Туризм»

Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»
шифр і назва

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 01 від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Адаптивний туризм
Викладач	Ковальська Леся Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380668061360
E-mail викладача	lesia.kovalska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Змішаний (<i>blended</i>) – очно-дистанційний
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.) 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Адаптивний туризм» присвячена вивченню теоретичних засад, методів та практичних підходів до організації туризму для різних категорій населення, враховуючи їхні індивідуальні потреби та можливості. Курс спрямований на формування знань про адаптацію туристичних послуг для осіб з обмеженими фізичними можливостями, людей похилого віку, дітей, а також представників інших груп з особливими вимогами. У рамках дисципліни розглядаються ключові аспекти доступності туристичної інфраструктури, інноваційні підходи до проектування адаптивних туристичних продуктів, а також принципи інклюзії та сталого розвитку у сфері туризму. Практичні заняття включають розробку маршрутів, адаптованих до потреб різних категорій туристів, та аналіз реальних кейсів адаптивного туризму.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни – формування у студентів теоретичних знань, практичних навичок та компетенцій, необхідних для розробки, організації та реалізації туристичних продуктів, адаптованих до потреб різних категорій населення, з урахуванням принципів доступності, інклюзії та сталого розвитку.</p> <p>Цілі дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити розуміння концепції адаптивного туризму, його значення для соціального розвитку та інтеграції різних груп населення. 2. Ознайомити з методами оцінки доступності туристичних об'єктів та інфраструктури. 3. Навчити розробляти адаптивні туристичні маршрути та програми, орієнтовані на різні групи туристів, зокрема: осіб з обмеженими фізичними можливостями; людей похилого віку; дітей і молоді; туристів із специфічними потребами (хронічні захворювання, сенсорні порушення тощо). 4. Сприяти формуванню навичок використання інноваційних рішень для створення доступних та комфортних туристичних продуктів. 5. Розвинути розуміння принципів інклюзії та етики у сфері туризму. 6. Підготувати студентів до аналізу та вирішення практичних завдань в умовах реального ринку туристичних послуг. 	

7. Виховати відповідальність за забезпечення рівного доступу до туристичних можливостей для всіх категорій населення.

Простудіювавши дисципліну студент повинен:

- *знати:*

- основні поняття, принципи та концепції адаптивного туризму.
- типологію туристів з урахуванням їхніх індивідуальних потреб (особи з інвалідністю, люди похилого віку, діти, туристи зі специфічними вимогами).
- підходи до проєктування туристичних продуктів, адаптованих до потреб різних категорій населення.
- інноваційні технології та інструменти, що використовуються в адаптивному туризмі.
- принципи інклюзії, рівності та сталого розвитку в туристичній діяльності.
- основні особливості організації супроводу туристів із різними видами обмежень (фізичними, сенсорними, когнітивними).
- методи забезпечення комфорту, безпеки та задоволення потреб туристів із різними можливостями.

- *вміти:*

- оцінювати доступність туристичних об'єктів, інфраструктури та послуг відповідно до стандартів інклюзії та доступності.
- розробляти адаптивні туристичні маршрути та програми, враховуючи потреби осіб з інвалідністю, людей похилого віку, дітей та інших груп із специфічними вимогами.
- забезпечувати безпеку та комфорт туристів із різними видами обмежень під час подорожей.
- взаємодіяти з представниками різних професій (гід-екскурсоводи, медичний персонал, перекладачі жестової мови тощо) для надання якісного туристичного сервісу.
- організовувати та координувати супровід туристів із обмеженими можливостями в рамках екскурсій, походів чи інших туристичних заходів.
- розробляти рекомендації для поліпшення туристичної інфраструктури з метою підвищення її доступності для всіх категорій населення.
- забезпечувати етичну та толерантну взаємодію з усіма учасниками туристичного процесу, враховуючи принципи інклюзії та рівності.

4. Загальні і фахові компетентності

Загальні компетентності:

K03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

K09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

K12. Навички міжособистісної взаємодії.

K14. Здатність працювати в команді та автономно.

Фахові компетентності

K16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

K19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

K26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

K38. Здатність визначати територіальну організацію та оцінювати ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану та перспектив розвитку видового (спеціалізованого) туризму.

5. Програмні результати навчання

ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР55. Демонструвати знання загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредитів ЄКТ

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Се- местр	Спеціальність	Курс (рік нав- чання)	Нормативний / вибірковий
1	Туризм і рекреація	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Теоретичні основи адаптивного туризму. 1. Суть адаптивного туризму. 2. Функції та принципи адаптивного туризму. 3. Завдання адаптивного туризму.	2 год	–	6 год.
Тема 2. Особливості адаптивного туризму. 1. Специфіка діяльності 2. Національні та міжнародні центри адаптивного туризму	2 год	–	3 год
Тема 3. Адаптивний туризм для різних категорій населення 1. Специфіка туристичної	2 год	–	3 год

діяльності з підлітками та молоддю 2. Особливості тур послуг для дорослих 3. Туризм для осіб похилого віку 4. Специфіка туристичного обслуговування інвалідів			
Тема 4. Сучасний стан адаптивного туризму 1. Національний ринок адаптивного туризму 2. Міжнародний досвід розвитку адаптивного туризму	2 год	–	3 год
Тема 5. Адаптивний туризм: основи та особливості. Види адаптивного туризму, клієнтські категорії. Інклюзивний підхід в адаптивному туризмі. Етичні принципи, створення безпечного середовища.	2 год	–	3 год
Тема 6. Планування адаптивних туристичних турів для людей з обмеженими можливостями. Розробка інклюзивних програм туризму. Залучення спеціалізованих установ.	–	2 год	6 год
Тема 7. Види неповносправності та особливості організації адаптивного туризму. 1. Визначення неповносправності. Основні поняття. 2. Основні підходи до інвалідності 3. Основні групи осіб з івалідністю	–	2 год	4 год
Тема 8. Рекомендації з надання послуг незрячим 1. Загальні рекомендації 2. Супровід у приміщеннях. 3. Супровід під час отримання послуг 4. Супровід кількох осіб 5. Допомога під час отримання	–	2 год	4 год

<p>мання інформації 6. Допомога незрячому в ресторані, піцерії, кафе, що може входити в комплекс ваших послуг 7. Допомога незрячій людині у крамниці самообслуговування 8. Допомога у крамниці незрячому із собакою-поводирем 9. Супровід з собакою-поводирем. 10. Надання допомоги незрячому в домашньому кінотеатрі си у сільському музеї</p>			
<p>Тема 9. Рекомендації з надання послуг особам з порушенням мовлення 1. Загальна інформація щодо порушень мовлення 2. Додаткова інформація, яку варто пам'ятати</p>	<p>–</p>	<p>2 год</p>	<p>4 год</p>
<p>Тема 10. Рекомендації з надання послуг особам з порушенням слуху . 1. Загальна інформація щодо порушень слуху 2. Спілкування з використанням мови 3. Спілкування з використанням жестів 4. Інші методи спілкування 5. Рекомендації господарям щодо прийому осіб з порушенням слуху. Як працювати з перекладачем мови знаків.</p>	<p>–</p>	<p>2 год</p>	<p>4 год</p>
<p>Тема 11. Рекомендації з надання послуг особам із розумовою відсталістю та психічними розладами 1. Загальна інформація щодо осіб з розумовою відсталістю 2. Загальна інформація щодо осіб з психічними захворюваннями 3. Міфи, які оточують</p>	<p>–</p>	<p>2 год</p>	<p>4 год</p>

<p>психічно хворих, і факти що їх заперечують</p> <p>4. Залучена (інклюзивна) рекреація та відпочин для осіб з розумовою відсталістю</p>			
<p>Тема 12. Рекомендації з надання послуг особам з порушенням опорно-рухового апарату. 1. Загальна інформація щодо захворювань 2. Рекомендації власникам осель, які приймають неповносправних на візках 3. Додаткова інформація, яку варто пам'ятати</p>	–	2 год	4 год
<p>Тема 13. Поради щодо обслуговування неповносправних відвідувачів 1. Рекомендації обслуговуючому персоналу 2. Як поводитись з людьми з особливими потребами 3. Правила коректної мови 4. Рекомендації до власників агроосель, приймають неповносправних та осіб, які отримують послуги</p>	–	2 год	4 год
<p>Тема 14. Аналіз успішних кейсів адаптивного туризму. Обговорення прикладів. Використання цифрових технологій для розробки маршрутів: Карти, додатки, ГІС-технології.</p>	–	2 год	4 год
<p>Тема 15. Аналіз успішних кейсів адаптивного туризму. Обговорення прикладів. Використання цифрових технологій для розробки ма-</p>	–	2 год	4 год

ршрутів: Карти, додатки, ГІС-технології.			
ЗАГ.:	10	20	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	<p>Форми контролю знань студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний; • підсумковий семестровий (залік). <p>Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою на основі 100-бальної системи. (п. 8.3. Види контролю «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Наказ ректора № 417 від 03.07.2023 р.). 100-бальна шкала переводиться у відповідну національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F).</p> <p>Загальні 100 балів включають:</p> <p>Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях. Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи (питома вага оцінки – 50%).</p> <p>Контроль самостійної роботи дозволяє оцінити рівень сформованості відповідних компетентностей. Виконується на платформі D-Learn за тематикою курсу (оцінюється від 0 до 10 балів) та у формі есе (письмова робота в електронному вигляді) – (оцінюється від 0 до 5 балів). Загальна питома вага оцінки за контроль самостійної роботи – 15 %.</p> <p>Семестрова контрольна робота – дозволяє оцінити рівень сформованості відповідних компетентностей. Виконується на платформі</p>		

	<p>D-Learn за тематикою курсу. Питома вага оцінки – 15%.</p> <p>Тестовий контроль проводиться двічі за семестр. Кожен з яких оцінюється у 10 балів. Загальна максимальна кількість балів, відповідно, 20.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті. Підсумковий семестровий контроль – сума балів поточного контролю, семестрової контрольної роботи та контролю самостійної роботи. Підсумковий семестровий контроль виносяться на останню академічну годину (практичне заняття) опанування курсу</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Письмова робота включає певні теми завдань за тематикою курсу. Студенти денної форми навчання завершують її виконання і здають на 9-му занятті практичного курсу. Студенти заочної форми – за 10 днів до початку сесії. Робота виконується у електронному вигляді.</p>
Практичні заняття	<p>Оцінюються за 5-ти бальною шкалою. Оцінюється у п'ятибальній шкалі Поточні оцінки, які отримуються під час практичних занять, сумуються й множаться на коефіцієнт.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Отримання інтегральних результатів до останнього заняття – 25 балів. Студентам, які мають пропуски, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи	<p>Робота виконана на певну тему обсягом не більше 4 сторінок</p>
Академічна доброчесність	<p>Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені</p>

	<p>Василя Стефаника», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», «Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» і опубліковано їх на сайті. В університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням. Це означає, що всі здані роботи є результатом вашої розумової праці та творчості. Якщо ви подали роботу когось іншого, повністю або частково, без належного цитування, завдання буде оцінене в 0 балів (без права перездачі)</p>
<p>Відвідування занять</p>	<p>Усі студенти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю. Відпрацювання пропущених занять відбувається у перший день за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни, за винятком поважної причини у студента (документальне підтвердження) згідно «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (п.4)».</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни. Рекомендовані:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навігація повернення ветеранів: покроковий гід для компаній – https://prometheus.org.ua/prometheus-free/veterans-navigation/ 2. Шлях пораненого до прийняття нового себе та повного психосоціального відновлення – https://prometheus.org.ua/prometheus-free/path-to-recovery/ 3. Спадщина для соціальної згуртованості під час війни: кейси українських культурних діячів – https://prometheus.org.ua/prometheus-free/spadshchyna-dlya-sotsialnoi-zghurtovanosti/ 4. Планування та розвиток системи охорони здоров'я у межах госпітального округу –

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/planning-health-system-hospital/>

8. Рекомендована література

1. Барна Н.В., Коротєєва А.В. Інклюзивно-реабілітаційни туризм : навч.посіб. Київ. 2020, 125 с.
2. Барський Ю., Бакота Д., Єрко І. Доступний (інклюзивний) туризм: основні поняття. <https://konfgeolutsk.wordpress.com/2021/04/07/доступний-інклюзивний-туризм-основн/>
3. Бейдик О.О., Топалова О.І. Адаптивний туризм: передумови та перспективи розвитку, лідери Духу і Волі : навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-РЛЮС, 2020. 402 с.
4. Богдан Н. М., Гуділіна В. В., Кокшарова Є. Є. Адаптивний туризм як чинник розвитку туристської галузі України. Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі: Міжнародна науково-практична конференція (17 квітня 2020 року, м. Харків). Харків. С. 160 – 162.
5. Калущкий І.Ф., Ковальська Л.В., Вичівський П.П. Розвиток туризму для неповносправних в Україні. Географія та туризм. Київ. Вип. 36. 2016. С. 38 – 54.
6. Кізюн А. Г., Телень В. В. Адаптивний туризм в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Індустрія гостинності: стан, тенденції розвитку та перспективи галузі в умовах євроінтеграційних та військових викликів : зб. матеріалів ІІ Міжнар. наук.-практ. форуму, м. Львів, 17-19 квіт. 2024 р. Львів, 2024. С. 197–204.
7. Матвійчук Л. Ю., Чепурда Л. М. Формування доступного середовища інклюзивного туризму. Економічний форум, 2020, Вип. 2. С. 74-81.
8. Стесенко З. Д., Мозолєв О. М. Інклюзивний туризм: сутність та специфіка його організації. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту» (26 лютого 2021 р., м. Хмельницький). С. 144–149.

**Викладач: доцент кафедри
туризмознавства і краєзнавства**

Ковальська Л.В.